Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 03 Svibanj 2010 13:56

Grčka će u narednih nekoliko godina dobiti značajnu pomoć kako od MMF-a tako i od Europske unije. Međutim pored Grčke u EU postoji zabrinutost glede Portugala, Irske i Španjolske. Ostaje da se vidi što će se dogoditi. Protivnici zajedničke valute ne smatraju nemogućim da stanje u ovim a možda i nekim drugim zemljama ne završe, neslavno, eksperiment zvan euro. Kriza na Balkanu se širi i sve zemlje, izuzev Slovenije, imaju znatnih poteškoća. Kako će se dalje priča odvijati zavisi i o učinkovitosti rješenja grčkog problema.

Države sljednice SFRJ u prosjeku su povećale svoj inozemni dug za devet puta i zaduživanjem su tako došle na rub održivosti ponašanja koji ih je doveo u stanje gdje se danas nalaze. „Sedam debelih krava“ je pojedeno i nastupa vrijeme „sedam mršavih krava“. Standard koji su sljednice bivše države imale temeljem povećanja inozemnog duga kao i prodaja nacionalnog bogatstva više nije održiv.

Kretanje inozemnog duga slijednica SFRJ

Država

1991.

2008.

Indeks

BiH

1,51

9,7

6,42

CG

0,29

2,6

8,97

Hrvatska

3,27

42,4

12,97

Makedonija

0,62

3,8

6,13

Slovenija

1,88

35,6

18,94

Srbija

3,9

23,2

5,95

Ukupno

11,47

117,3

10,23

Slovenija i Hrvatska su povećale svoj inozemni dug za gotovo 18 odnosno 12 puta. Pri tome valja imati u vidu da se podaci odnose samo na inozemni dug a ne na neto zaduženje pojedine zemlje. Naime, Slovenija se je zaduživala ali je povoljne inozemne kredite investirala kako u restrukturiranje domaćeg gospodarstva, s jedne strane, te investirala u inozemstvo, s druge strane. Hrvatski neto inozemni dug je veći od slovenskog pri čemu valja imati u vidu da je hrvatski bankarski sustav gotovo u potpunosti u vlasništvu stranih investitora, dok slovenski bankarski sustav još uvijek nije.

Srbija je najmanje povećala svoj inozemni dug zbog blokada koje je imala od devedesetih godina prošlog stoljeća do danas. Ipak, postoje više nego uočljive sličnosti između Srbije i Hrvatske. Ono što ih bitno razlikuje jest činjenica da je Hrvatska jadranska zemlja, što joj donosi znatan devizni priljev, a Srbija nije. Bosna i hercegovina je problem za sebe i po sebi jer još uvijek nije riješeno ustrojstvo države i Republika sprska odnosno Federacija djeluju zasebno u najvećoj mogućoj mjeri. U tom je smislu i stanje u Bosni i hercegovini i najsloženije.

Makedonija nikako da „dođe do zraka“ i da se „otrgne“ od problema koje ima sa svojim susjedima ali i u samoj zemlji. Ukoliko bi se pogoršao bonitet u ovoj zemlji problemi bi mogli imati eksplozivni naboj.

Crna gora koja po mojem mišljenju ima daleko najbolje resurse per capita za sada svoje probleme rješava visokim stopama rasta inozemnog duga kako bi pokrila veliki deficit u platnoj bilanci.

Stanje je na ovim prostorima zabrinjavajuće. Bit će i više ukoliko Hrvatska ubrzo ne postane punopravna članica Europske unije. Naime, usporavanje Hrvatske u punopravno članstvo čini ovo i inače kontaminirano područje dodatno nesigurnim. Imajući to u vidu način i učinkovitost rješavanja grčkog problema od presudnog je značaja za Balkan. Ne treba gubiti iz vida da je Grčka članica euro zone i članica EU. To, drugim riječima, znači da će svim državama sljednicama bivše države biti neuporedivo teže postići dogovor sa MMF-om nego je to bilo Grčkoj, s jedne strane, i, s druge strane, cijena dogovora će biti neuporedivo veća.